

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

11.05.2021. Nr. 1.7-2/651

Uz 07.04.2021. Nr. ANP/1-41/21/680

Alūksnes novada pašvaldībai

Par SIA "RŪPE" papildu darbībām

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Alūksnes novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) izvērtējumu par SIA "RŪPE" (turpmāk – Sabiedrība) papildu darbībām (pakalpojumiem), ar kuru papildina Pašvaldības 13.10.2020. KP iesniegto līdzdalības izvērtējumu Sabiedrībā. Līdz ar to KP sniegs viedokli (atzinumu) par līdzdalības izvērtējuma papildinājumos vērtēto Sabiedrības sniegto pakalpojumu atbilstību Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta nosacījumiem.

13.11.2020. KP sniedza viedokli (atzinumu) Nr. 1.7-2/1213 par Pašvaldības veiktā līdzdalības izvērtējuma atbilstību VPIL 88. panta noteikumiem, informējot, ka KP nav iebildumu pret Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu Sabiedrībā attiecībā uz tās sniegtajiem pamata pakalpojumiem (sabiedriskie ūdens saimniecības pakalpojumi – ūdens ieguve, attīrīšana un sadale, notekūdeņu savākšana un attīrīšana), kā arī uz papildu pakalpojumiem, kā asenizācija un ūdens skaitītāju uzstādīšana un plombēšana, kuru sniegšana ir attaisnojama ar VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā noteikto izņēmumu. Attiecībā uz Sabiedrības sniegtajiem papildu pakalpojumiem, kā BIO tualetu noma, ūdensvada un kanalizācijas pievadu izbūve, ūdensvada un kanalizācijas remonts, ūdens skaitītāju uzstādīšana un plombēšana, KP aicināja Pašvaldību veikt papildu izvērtējumu un pēc izvērtējuma papildināšanas atkārtoti veikt likumā noteikto konsultēšanos ar KP un komersantus pārstāvošām nevalstiskajām organizācijām.

Ar Alūksnes novada domes 26.11.2020. lēmumu Nr. 301 "Par tiešo līdzdalību sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "Rūpe"" Pašvaldības tiešā līdzdalība Sabiedrībā saglabāta, kā arī nolemts veikt papildu izvērtējumu un atkārtoti konsultēties ar KP un komersantus pārstāvošām nevalstiskajām organizācijām attiecībā uz Sabiedrības papildu pakalpojumiem.

Papildu pakalpojumu izvērtēšanas ietvaros, Pašvaldība saņēmusi biedrības "Latvijas ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociācija" (turpmāk – Biedrība) 29.03.2021. vēstuli Nr. 03/03, kurā norādīts, ka Biedrība nesaredz nepieciešamību Sabiedrībai pārtraukt papildu pakalpojumu sniegšanu. Šāda veida prakse nodrošina sniegto pakalpojumu relatīvu nepārtrauktību un neatkarību no to rentabilitātes, līdz ar ko tiek paaugstināta sniegto pakalpojumu drošība un pieejamība Pašvaldības teritorijā. Biedrības ieskatā Pašvaldības kapitālsabiedrībām ir nepieciešams nodrošināt attiecīgos pakalpojumus neskatoties uz to, ka tirgū ir privātie komersanti, kas šos pakalpojumus varētu nodrošināt, jo šādi tiek nodrošināta šo sabiedrībai un videi kritiski svarīgo pakalpojumu nepārtrauktība.

Pašvaldība ir veikusi tirgus izpēti attiecībā uz Sabiedrības sniegtajiem papildu pakalpojumiem par periodu 01.02.2021.–15.02.2021. Saskaņā ar tirgus izpētes rezultātiem Pašvaldības administratīvajā teritorijā ir komersanti, kas jau sniedz ūdensapgādes un kanalizācijas izbūves (5 komersanti) un remonta darbus (2 komersanti) un ir tādi komersanti, kas plāno (1 komersants) šādus darbus veikt. Konstatēts, ka ir viens komersants, kas tikai

uzstāda ūdens skaitītājus, bet plombēšanu plāno sniegt, kā arī ir viens komersants, kas plāno ūdens skaitītāju uzstādīšanu un plombēšanu. Pašvaldības teritorijā ir reģistrēts viens komersants, kas BIO tualesu nomas pakalpojumu plāno sniegt. Attiecībā uz papildu pakalpojumu – BIO tualesu noma – Pašvaldība norāda, ka tās teritorijā nav neviena komersanta, kas šobrīd sniegtu šādu pakalpojumu. Ārpus novada esošie tirgus dalībnieki piedāvā šī pakalpojuma sniegšanu arī Alūksnes novadā, bet tie nenodrošina pilnu pakalpojuma paketi, līdz ar ko tik un tā tiek slēgti sadarbības līgumi ar Sabiedrību.

Pašvaldība norāda, ka, ņemot vērā, ka Sabiedrības kopējie ieņēmumi no papildu pakalpojumiem ir tikai 10-12 % no saimnieciskās darbības ieņēmumiem, to apjomi uzskatāmi par nebūtiskiem, Pašvaldības ieskatā tās līdzdalība Sabiedrībā attiecībā uz tās sniegtajiem papildu pakalpojumiem neierobežo konkurenci un neliedz citiem tirgus dalībniekiem piedāvāt atbilstošas kvalitātes pakalpojumus. Pašvaldība norāda, ka Sabiedrība papildu pakalpojuma sniegšanā ievēro konkurences neitralitātes principu, pakalpojuma cenas noteikšanā balstās uz tirgus izmaksām. Sabiedrības papildu pakalpojumus – ūdensvada un kanalizācijas pievadu izbūve, ūdensvada un kanalizācijas remonts, ūdens skaitītāju uzstādīšana un plombēšana, sniedz atbilstoši normatīvajiem aktiem ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas jomā. Minētie papildu pakalpojumi ir cieši saistīti ar Sabiedrības pamata pakalpojumu – centralizēto ūdensapgādes un kanalizācijas apsaimniekošanas pakalpojumu.

Pašvaldība norāda, ka, ņemot vērā nepietiekamo skaitu privāto komersantu, kas sniedz attiecīgos papildu pakalpojumus, tā novērš tirgus nepilnību. Līdz ar to Pašvaldības ieskatā Sabiedrības sniegtie papildu pakalpojumi atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktam, t.i., Sabiedrība ar savu darbību novērš tirgus nepilnību (situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā).

KP ieskatā, lai papildu pakalpojumu veikšana būtu attaisnojama, jāizpildās visiem turpmāk norādītajiem kritērijiem: 1) pakalpojumi būtiski neietekmē tirgu/konkurenci; 2) pakalpojumi ir racionāli un cieši saistīti ar pamatpakalpojumu; 3) pakalpojumi nodrošina resursu lietderīgu izmantošanu administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs (veicina Sabiedrības maksātspēju) un papildpakalpojums nav saistīts ar būtiskām investīcijām no Sabiedrības puses.

KP konstatē, ka Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma 9. panta otrās daļas 4. punkts nosaka, ka sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojuma sniedzējam ir tiesības sniegt ūdensapgādes un kanalizācijas pievadu izbūves pakalpojumu.¹ Tomēr KP norāda, ka viens no VPIL 88. panta mērķiem ir ierobežot nepamatotu publisku personu iesaistīšanos komercdarbībā, nosakot, ka tā ir pieļaujama tikai gadījumos, ja konkrētos mērķus nav iespējams efektīvi sasniegt ar citiem, konkurenci mazāk ietekmējošiem veidiem. Publisku personu komercdarbība ir atbalstāma tikai VPIL 88. panta pirmajā daļā noteiktajos gadījumos, t.i., tirgus nepilnības apstākļos, piedāvājot preces vai sniedzot pakalpojumus, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai, pārvaldot īpašumus, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai. Līdz ar to, ņemot vērā, attiecīgo pakalpojumu (ūdenssaimniecības tīklu izbūves darbu) tirgus struktūru Pašvaldības teritorijā, lai veicinātu privāto komersantu attīstību, KP aicina Pašvaldību pēc iespējas plašāk iesaistīt pakalpojuma sniegšanā privātos komersantus, piemēram, publiskā iepirkuma ietvaros, plānotu ūdenssaimniecības tīklu izbūves darbu un remontdarbu veikšanai, t.sk., kas tiek veikti pamatdarbības ietvaros.

KP nav iebildumu par papildu pakalpojuma – ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu remontdarbu – sniegšanu, kas tiek sniegts diennakts dežūrrežīmā (atšķirībā no privātajiem komersantiem), lai operatīvi novērstu ūdenssaimniecības tīklu avārijas.

Attiecībā uz pārējiem papildu pakalpojumu veidiem (ūdensvada un kanalizācijas remonts, ūdens skaitītāju uzstādīšana un plombēšana, BIO tualesu noma), KP konstatē, ka Sabiedrības darbība novērš daļēju tirgus nepilnību VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punkta

¹ Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma 9. panta otrās daļas 4. punkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/275062-udenssaimniecibas-pakalpojumu-likums>

izpratnē. Vienlaikus, ņemot vērā, ka attiecīgo pakalpojumu sniegšanas tirgū Pašvaldībā darbojas arī privātie pakalpojumu sniedzēji, turklāt komersanti plāno nākotnē paplašināt savu pakalpojumu sniegšanas klāstu, KP uzsver nepieciešamību Pašvaldībai un Sabiedrībai regulāri veikt ietekmes uz konkurenci izvērtējumu, t.sk., lai izvērtētu, vai nav iespējami citi efektīvāki risinājumi papildu pakalpojumu organizēšanā, iesaistot tirgū esošos privātos komersantus, kas, veicinot jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu tirgū un konkurenci, tālejoši risinātu arī tirgus nepilnību ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas jomā. Ņemot vērā, ka privātie komersanti izrāda vēlmi paplašināt sniegto pakalpojumu klāstu, var izveidoties situācija, ka privāto komersantu skaits būs pietiekams attiecīgo papildu pakalpojumu nodrošināšanai, un Sabiedrības iesaiste tirgū, sniedzot papildu pakalpojumus citām fiziskām un juridiskām personām, var nebūt uzskatāma par pamatotu. Gadījumā, ja Sabiedrība tomēr turpinātu veikt šos pakalpojumus, Sabiedrībai regulāri būtu jāveic ietekmes uz konkurenci izvērtējums, lai identificētu un novērstu iespējamu neatbilstību Konkurences likuma 14.¹ pantam.

KP uzsver Sabiedrības kā publiskas personas kapitālsabiedrības un Pašvaldības īpašo atbildību ievērot un nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci, neradot šķēršļus privāto komersantu komercdarbībai.

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis